

Роман ОПАЦЬКИЙ

доцент кафедри
адміністративного права і процесу
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна),
доктор юридичних наук, професор

**ДІЯЛЬНІСТЬ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ НА ВОДІ:
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ**

Діяльність Національної поліції України на водних об'єктах становить самостійний і водночас комплексний напрям реалізації правоохоронної функції держави, що поєднує у собі завдання із забезпечення публічної безпеки, охорони прав і свобод людини, захисту державних інтересів, а також збереження природного середовища. Водний простір України є розгалуженим і різноманітним за своїми характеристиками. Протяжність морського узбережжя держави сягає близько 2,5 тисячі кілометрів, територією країни протікає низка великих річок, функціонує значна кількість водосховищ, лиманів, озер та інших водойм. Усі ці об'єкти мають важливе стратегічне, економічне та екологічне значення, оскільки забезпечують транспортне сполучення, рибогосподарську діяльність, рекреаційний потенціал, енергетичні ресурси та формують екологічну рівновагу регіонів [1].

Саме масштабність і різноплановість водного фонду зумовлюють специфіку виконання правоохоронних завдань на таких об'єктах. На відміну від діяльності на суходолі, поліцейська робота на воді потребує врахування гідрологічних умов, сезонних коливань рівня води, погодних факторів, особливостей судноплавства та експлуатації маломірних суден. Крім того, значна частина правопорушень на воді має латентний характер, що ускладнює їх виявлення та документування. Йдеться, зокрема, про незаконний вилов водних біоресурсів, порушення правил безпеки судноплавства, керування плавзасобами у стані сп'яніння, забруднення водойм, а також використання водного транспорту для переміщення заборонених предметів чи вантажів. Усе це формує підвищені вимоги до організації служби, професійної підготовки особового складу та технічного оснащення.

З метою посилення контролю у цій сфері та забезпечення належного рівня безпеки на водоймах у 2017 році в структурі Національної поліції було створено систему спеціалізованих підрозділів, діяльність яких безпосередньо пов'язана з охороною правопорядку на водних об'єктах, – поліцію на воді. Формування таких підрозділів стало логічним етапом реформування правоохоронної системи та запровадження функціональної спеціалізації в межах єдиного органу. Основною метою їх діяльності визначено профілактику правопорушень, оперативне реагування на події, пов'язані з безпекою на воді, участь у рятувальних заходах, а також контроль за дотриманням правил користування маломірними суднами та інших норм законодавства у сфері водокористування.

Водночас варто констатувати, що попри створення окремих структурних підрозділів, нормативно-правове забезпечення їх функціонування залишається недостатньо чітким і системним. Закон України «Про Національну поліцію» визначає загальні повноваження поліції, однак не деталізує специфічні завдання та функції поліції на воді як спеціалізованого підрозділу. Інші нормативно-правові акти також не містять вичерпного переліку повноважень саме цього напрямку діяльності. Через це виникає правова невизначеність, що може призводити до різного тлумачення обсягу компетенції, ускладнювати розмежування повноважень з іншими органами державної влади та створювати передумови для дублювання функцій або, навпаки, виникнення прогалів у контролі.

Необхідно вказати, що прийнятий відносно нещодавно Закон України «Про внутрішній водний транспорт» відносить НПУ до суб'єктів державного регулювання у сфері внутрішнього водного транспорту з наданням таких повноважень, як: 1) контроль виконання місцевих правил плавання для малих, спортивних суден і водних мотоциклів; 2) проведення перевірок судових документів, посвідчень судноводія малого судна або водного мотоцикла, а також документів, що надають право управління ними [2]. Але для чіткого розуміння призначення поліції на воді та подальших перспектив удосконалення її діяльності цього замало.

Особливої актуальності ця проблема набуває в умовах необхідності ефективної взаємодії з іншими суб'єктами гарантування безпеки на воді, серед яких Державна служба України з надзвичайних ситуацій, Державна прикордонна служба України та Державна екологічна інспекція України. Відсутність чітко визначених меж компетенції може ускладнювати координацію дій, особливо під час надзвичайних ситуацій або проведення спільних профілактичних заходів. У свою чергу це негативно позначається на загальному рівні ефективності забезпечення правопорядку на водних об'єктах.

У зв'язку з цим наразі склалася така ситуація, за якої в процесі фіксації адміністративних правопорушень у сфері рибоохорони роль підрозділів поліції на воді, як правило, полягає лише у їх виявленні, а процедура їх оформлення та притягнення порушників до адміністративної відповідальності перебуває виключно у компетенції посадових осіб Держрибагентства, що, на нашу думку, негативно впливає на стан протидії порушенням правил рибальства та суттєво знижує ефективність взаємодії підрозділів поліції на воді та територіальних органів Держрибагентства в процесі здійснення рибоохоронних рейдів [3].

Таким чином, діяльність поліції на воді характеризується підвищеною складністю, зумовленою як масштабністю водного простору України, так і багатогранністю завдань, що виконуються на цих територіях. Стратегічне значення морського узбережжя, великих річок, водосховищ та інших водойм вимагає належного організаційного та нормативного забезпечення діяльності спеціалізованих підрозділів. Водночас відсутність чітко закріпленого у законодавстві переліку завдань і функцій поліції на воді свідчить про необхідність подальшого вдосконалення правового регулювання, формування системного підходу до визначення їх компетенції та посилення інституційної спроможності відповідних підрозділів. Лише за умов комплексного нормативного врегулювання та належного ресурсного забезпечення можна забезпечити високий рівень безпеки громадян і захисту державних інтересів на водних об'єктах України.

1. Веселов М. Ю. Пилипенко Є. О. Завдання поліції на воді (водної поліції). *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика* № 1 (5) 2023. С. 9-13.

2. Про внутрішній водний транспорт : Закон України від 03.12.2020 р. № 1054-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1054-20#n125>.

3. Сахно А. П. Коваленко Я. А. Актуальні питання взаємодії підрозділів поліції на воді та територіальних органів Держрибагентства під час здійснення рибоохоронних рейдів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, 2023. Серія Право. Випуск 77: частина 2. с. 108-113.

Анастасія БАЙБАК

доцент кафедри адміністративної діяльності Харківського національного університету внутрішніх справ (м. Харків, Україна),
кандидат юридичних наук

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПРАВ І СВОБОД ГРОМАДЯН ПІД ЧАС ПЕРЕВІРКИ
ДОКУМЕНТІВ В УМОВАХ ДІЇ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ
ВОЄННОГО СТАНУ**

Як відомо, охорона прав і свобод людини є одним із найважливіших завдань поліції (ст. 2 Закону України «Про Національну поліцію» [1]). Своєю чергою, в умовах дії правового режиму воєнного стану питання забезпечення прав і свобод людини набуло нарізного та всеосяжного значення. Тому дії поліцейських щодо забезпечення прав та свобод людини, а також суворе слідування правоохоронців нормам закону в умовах війни є вагомим вкладом поліції в перемогу.

Водночас працівники поліції активно залучаються у забезпечення заходів правового режиму воєнного стану, тому питання щодо правильності дій поліцейських, відповідності їх нормам законодавства мають важливе значення для охорони публічного порядку та довіри населення до самої поліції.

Маємо звернути увагу на те, що відповідно до ч. 2 ст. 32 Закону України «Про Національну поліцію» у період дії воєнного стану та/або під час мобілізації (крім цільової)